

Στιγμιότυπο από το γκράφικ νόβελ που δημιούργησε το πενάκι της Ρενέ Νο. Το εικαστικό αποτέλεσμα της δουλειάς της είναι άρτιο, εμπνευσμένο και πολύ ελκυστικό.

Η εικονογράφηση μιας δυστοπίας

«Η ιστορία της θεραπαινίδας» της Μ. Αιγουνι έγινε κόμικς

ΜΑΡΓΚΑΡΕΤ ΑΤΓΟΥΝΤ / PENE NO
«Η ιστορία της θεραπεαινίδας»
 μτφρ.: Λητώ Ανδρέου
 Εκδ. Ψυχογιός, 2024, σελ. 248

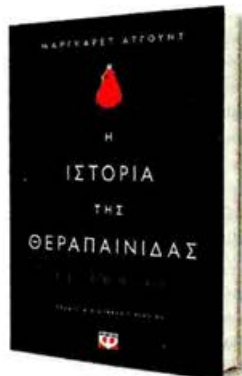
Του **ΜΑΝΩΛΗ ΑΝΔΡΙΩΤΑΚΗ**

Πολλοί πιστεύουν ότι «Η ιστορία της θεραπεαινίδας», το δυστοπικό μυθιστόρημα της Μάργκαρετ Ατγουντ, που κυκλοφόρησε πρώτη φορά το 1985, συγκαταλέγεται ανάμεσα στα αριστουργήματα του είδους, όπως το «1984» του Τζορτζ Οργουελ και ο «Θαυμαστός καινούργιος κόσμος» του Άλντους Χάξλεϊ. Και πράγματι, αρκεί κάποιος να ξεκινήσει την ανάγνωση μερικών σελίδων για να συνειδητοποιήσει ότι η Καναδή συγγραφέας έχει δημιουργήσει έναν εφιαλτικό κόσμο, απ' τον οποίο δύσκολα μπορείς να αποδράσεις.

Το μυθιστόρημα της Ατγουντ έτυχε θερμής υποδοχής απ' την πρώτη στιγμή και τιμήθηκε με πλήθος βραβείων. Στη συνέχεια, μεταφράστηκε σε δεκάδες γλώσσες, διασκευάστηκε για το θέατρο, το ραδιόφωνο, την όπερα, τον κινηματογράφο, το χοροθέατρο και γνώρισε έναν ακόμη κύκλο δημοφιλίας με την πρόσφατη μεταφορά του στη μικρή οθόνη απ' την πλατφόρμα Hulu, η οποία βρίσκεται στην έκτη και τελευταία της σεζόν. Ένα τόσο δυνατό βιβλίο, με μια τόσο δυνατή αφήγηση κι ένα τόσο δυνατό προφητικό μήνυμα, δεν μπορεί παρά να εξάπτει το ενδιαφέρον των δημιουργών από διαφορετικά καλλιτεχνικά πεδία και να τους προκαλεί να το μεταφέρουν στο κοινό με νέα μορφή. Κάτι τέτοιο συνέβη και στην Καναδή εικαστικό Ρενέ Νο.

Όταν ο Καναδός εκδότης της Ατγουντ πρότεινε στη Νο τη δημιουργία ενός γκράφικ νόβελ με θέμα την «Ιστορία της θεραπεαινίδας», εκείνη έπιασε αμέσως δουλειά. Εστειλε κάποια δείγματα, τα ενέκριναν, και ξεκίνησε. Επειδή τα σχέδιά της προηγήθηκαν της τηλεοπτικής σειράς, επέλεξε συνειδητά να μην παρακολουθήσει τα επεισόδια για να μην επηρεαστεί. Το ίδιο, δήλωσε σε συνέντευξή της στο The Hollywood Reporter, έκανε και με την ταινία του 1990, με πρωταγωνίστριες τη Νατάσα Ρίτσαρντσον και τη Φέι Ντάναγουεϊ. Βεβαίως, στις ασυνείδητες αναφορές της υπήρχε πάντα η δανική όπερα, που είχε δει πριν από αρκετά χρόνια, και την είχε λατρέψει.

«Η ιστορία της θεραπεαινίδας σε κόμικς» της Μάργκαρετ Ατγουντ, σε σχέδιο και διασκευή της Ρενέ Νο, κυκλοφόρησε πρόσφατα και στην Ελλάδα, από τις εκδόσεις Ψυχογιός, σε μετάφραση Λητούς Ανδρέου. Το βιβλίο έρχεται να εμπλουτίσει την γκάμα

Το **μυθιστόρημα** της Μάργκαρετ Ατγουντ ξέφυγε από τον κόσμο των λέξεων και απέκτησε χρώμα.

Η Ρενέ Νο αναδεικνύει με μοναδική ζωνιάνια την τρομακτική πραγματικότητα της Γαλαάδ.

ενός είδους, των γκράφικ νόβελ, το οποίο αναπτύσσεται διαρκώς, προσεγγίζοντας ένα αρκετά διαφορετικό κοινό από εκείνο των παραδοσιακών αναγνώστων της λογοτεχνίας. Η μεταφορά ενός κλασικού πλέον μυθιστορήματος στη μορφή του γκράφικ νόβελ δίνει την ευκαιρία σε νεότερα άτομα, αλλά και σε κάποιους πιο σκηνικούς ενδεχομένως αναγνώστες, να έρθουν σ' επαφή μ' ένα έργο που έχει χαρακτηριστεί ως και αριστούργημα της σύγχρονης φεμινιστικής λογοτεχνίας.

Η «Τουφρέντ»

Για καλή του τύχη, το μυθιστόρημα έπεσε σε καλά κι επιδέξια χέρια, γεγονός που επιβεβαιώθηκε απ' την ίδια την Ατγουντ. Στο εικονογραφημένο βιβλίο παρακολουθούμε την πρωτοπρόσωπη αφήγηση της θεραπεαινίδας Τουφρέντ (αυτή που ανήκει στον Φρεντ), στην οποία η Δημοκρατία της Γαλαάδ έχει προσφέρει μόνο μία επιλογή: την αναπαραγωγή. Όπως αναφέρει ο εκδότης, «αν παρεκκλίνει απ' τον σκοπό της, θα καταλήξει, όπως όλοι οι αντιφρονούντες, κρεμασμένη στο Τείχος, ή θα σταλεί στις Αποικίες, όπου θα βρει αργό και μαρτυρικό θάνατο. Αλλά ακόμα κι ένα απολυταρχικό καθεστώς δεν μπορεί να αφανίσει τον πόθο – ούτε της Τουφρέντ ούτε και των δύο ανδρών απ' τους οποίους κρέμεται η μοίρα της. Εχοντας χάσει τον σύζυγο, το παιδί, την ελευθερία της, αλλά και το ίδιο της το όνομα, η Τουφρέντ γατζώνεται από τις αναμνήσεις της και τη θέλησή της να επιβιώσει». Αυτή είναι συνοπτικά η τρομερή ιστορία της θεραπεαινίδας, μια

ιστορία πολιτική, ανθρώπινη και απολύτως ανεπιθύμητη.

Για το βιβλίο της, η Ατγουντ έχει γράψει στους New York Times ότι υπάρχουν δύο είδη αναγνώστων της μαρτυρίας της Τουφρέντ: «Το ένα είδος είναι εκείνο στο τέλος του βιβλίου, στο ακαδημαϊκό συνέδριο του μέλλοντος, όπου ο αναγνώστης είναι ελεύθερος να το διαβάσει όπως θέλει αλλά δεν δείχνει πάντα την ίδια ενσυναίσθηση, όσο τουλάχιστον θα το επιθυμούσε κάποιος – και υπάρχει ο μεμονωμένος αναγνώστης του βιβλίου την κάθε δεδομένη στιγμή. Αυτός είναι ο “πραγματικός” αναγνώστης, είναι ο Αγαπητός Αναγνώστης για τον οποίο γράφει κάθε συγγραφέας. Πολλοί απ' αυτούς τους Αναγνώστες θα γίνουν με τη σειρά τους συγγραφείς. Έτσι ξεκινήσαμε όλοι εμείς οι συγγραφείς: διαβάζοντας. Ακούσαμε τη φωνή ενός βιβλίου να μας μιλάει». Κάπως έτσι δούλεψε και η δημιουργός κόμικς.

Χρώμα και λυρισμός

Το εικαστικό αποτέλεσμα της δουλειάς της Νο είναι άρτιο, εμπνευσμένο και πολύ ελκυστικό. Όπως συμβαίνει με τα καλά γκράφικ νόβελ, είναι σαν να βλέπεις το στόριμπορντ μιας σπουδαίας κινηματογραφικής ταινίας. Τα σχέδιά της αποτυπώνουν την ατμόσφαιρα του ολοκληρωτικού καθεστώτος, τη φωνή και το αδιέξοδο των καταπιεσμένων γυναικών, την υποδόσκουσα και τη φανερά βία της Δημοκρατίας της Γαλαάδ, χωρίς όμως να σοκάρουν με την κυριολεξία τους. Στις εικόνες υπάρχουν ποίηση, χρώμα και λυρισμός. Ο τόμος είναι ένα κομψότεχνημα, που δίνει μεγάλη σημασία στη λεπτομέρεια. «Νομίζω ότι ένας από τους λόγους για τους οποίους επιλέχθηκε ως καλλιτέχνης ήταν το μη κυριολεκτικό στυλ της αφήγησης μου», είπε στη συνέντευξή της στον Γκράμι Μακμίλαν η Νο, «καθώς και το ενδιαφέρον μου για την απεικόνιση των σκέψεων και των συναισθημάτων των χαρακτήρων. Μου αρέσουν πολύ οι ήσυχες, στοχαστικές στιγμές μιας ιστορίας – υπάρχουν πολλές ευκαιρίες εκεί ώστε να μεταδοθεί η ψυχική κατάσταση των χαρακτήρων μέσω οπτικών ερεθισμάτων, τόσο φανερών όσο και ανεπαίσθητων».

Το ανοικτό τέλος του μυθιστορήματος έχει εικονογραφηθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, και πιο συγκεκριμένα με τη φράση «υπάρχουν ερωτήσεις;». Η αλήθεια είναι ότι οι δυστοπικές αφηγήσεις δημιουργούν πολλά ερωτήματα, κυρίως σχετικά με την αποφυγή τους. Σε αυτό ακριβώς οφείλεται διαχρονικά και η μεγάλη τους δύναμη.